

Folketingets Trafikudvalg
Christiansborg
1240 København

Beskæftigelsesministeren
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 01
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

28 OKT. 2009

J.nr. 20090038162/2009-0012676

Jeg har i brev af 3. juli 2009 lovet at orientere Trafikudvalget om resultaterne af Arbejdstilsynets særlige tilsynsindsats i branchen Transport af passagerer.

Den særlige tilsynsindsats inden for branchen Transport af passagerer, som er en del af udmøntningen af Velfærdsaftalen fra 2006, er gennemført i perioden maj 2008 til juni 2009. Arbejdstilsynet har udarbejdet et afsluttende notat om resultaterne af den særlige indsats.

Jeg kan henholde mig til Arbejdstilsynets oplysninger og vedlægger notatet.

Venlig hilsen

Inger Støjberg

30. september 2009

J.nr. 20090038162

Afsluttende status for den særlige tilsynsindsats i branchen Transport af passagerer

---

Notatet indeholder en status over resultatet af Arbejdstilsynets særlige tilsynsindsats inden for branchen Transport af passagerer. De særlige tilsynsindsatser er en del af aftale om fremtidens velstand og velfærd fra 2006.

Den særlige tilsynsindsats inden for branchen Transport af passagerer er gennemført i perioden den 1. maj 2008 til den 1. juni 2009. Der er besøgt i alt 242 virksomheder.

Generel vurdering af arbejdsmiljøet i branchen

Det generelle indtryk af branchen er, at der er problemer i arbejdsmiljøet i forhold til især det psykiske arbejdsmiljø. Det handler primært om risiko for vold, trusler og traumatiske hændelser, hvor Arbejdstilsynet har afgivet reaktioner på hvert tredje besøg i denne indsats.

Det vil sige, at Arbejdstilsynet har vurderet, at forebyggelsen af disse risici ikke har været tilstrækkelig på virksomheden. Det kan være i forhold til både retningslinjer og instruktion af de ansatte før, under og efter den traumatiske hændelse, det kan også mangel på tekniske løsninger, alarmeringsmuligheder m.m.

Arbejdstilsynet har med indsatsen påvirket virksomhederne i forhold til deres forebyggende indsats således, at arbejdsmiljø i højere grad tænkes ind i den daglige tilrettelæggelse af buschaufførernes arbejde.

Erfaringer fra Arbejdstilsynets møder med trafikelskaberne

Som led i afslutningen af indsatsen har Arbejdstilsynet afholdt møder med alle landets trafikelskaber. Det vil sige: Movia, BAT, Midttrafik, Nordjysk Trafikelskab, FynBus og Sydtrafik.

På møderne har Arbejdstilsynet drøftet trafikelskabernes rolle og muligheder for at understøtte et godt arbejdsmiljø for chaufførerne. Bl.a. via krav om arbejdsmiljøforhold i udbudsmaterialet.

Det er Arbejdstilsynet generelle vurdering, at trafikelskaberne allerede gør en indsats for at skabe et godt grundlag for et godt arbejdsmiljø gennem udbuddene, men at der kunne gøres endnu mere, fx ved i højere grad at stille klare specifikke krav til "bydende" virksomheders forhold til chaufførernes psykiske og ergonomiske arbejdsmiljø. Endvidere kan der i forhold til især risici for vold, trusler og traumatiske hændelser være et øget fokus på samarbejdet mellem trafikelskaberne, busselskaberne, kommuner, politi og andre eksterne aktører.

Trafikselskaberne er opmærksomme på øget tidspres i forhold til køreplaner og hermed reduktion af pauser ved fx vejarbejder, etablering af vejbumper, chikaner m.m. Her kunne samarbejdet til kommunerne også være mere i fokus, og der er ønske om, at kommunerne er en mere aktiv medspiller.

I forhold til chaufførernes ergonomi, som fx indretning af "førerpladsen", stiller trafikselskabernes typiske krav om indretning af "førerpladsen".

Arbejdstilsynet vurderer, at møderne med trafikselskaberne har sat yderligere fokus på trafikselskabernes rolle og muligheder for at medvirke til et godt arbejdsmiljø for buschaufførerne.

Afgørelser vedrørende ergonomi

Der er truffet i alt 25 afgørelser på ergonomiområdet. Afgørelserne er fordelt på 24 af de 242 virksomheder, der er besøgt. Dvs. at 218 virksomheder ikke har fået afgørelser om ergonomi som led i indsatsen.

Afgørelserne er givet inden for områderne:

- Arbejdsstillinger: 15 afgørelser
- Løft, træk og skub: 9 afgørelser
- Øvrige (under ergonomiske arbejdsmiljø): 1 afgørelse

Derudover er der afgivet 53 vejledninger om ergonomiske arbejdsmiljø.

Nedenfor beskrives konkrete eksempler på områder inden for ergonomisk arbejdsmiljø, hvor Arbejdstilsynet har truffet afgørelser:

Arbejdsstillinger

Arbejdstilsynet har truffet flere afgørelser i forbindelse med belastende arbejdsstillinger for chaufførerne. Et eksempel er, at chaufførsædet ikke kan indstilles til den enkelte chauffør. Ikke funktionsdygtige sæder kan på kortere eller længere sigt udsætte brugerne for sundhedsskadelige belastninger og risiko for fysiske gener. Eftersyn og vedligeholdelse kan sikre, at sædernes holdes i forsvarlig stand og dermed sikre, at sæderne kan tilpasses den enkelte ansatte/chaufførs fysik.

Løft, træk og skub

Arbejdstilsynet har truffet afgørelser i forhold til løft, træk og skub ved manuel håndtering af barnevogne, cykler m.v. Et eksempel er, at løft af barnevogne og lignende kan medføre sundhedsskadelige belastninger for chaufførerne. Desuden kan der forekomme forværende faktorer ved løft med én hånd eller ved asymmetrisk løft, hvor skulder og ryg belastes skævt.

I forhold til generel bagagehåndtering i turistbusser har Arbejdstilsynet vejledt virksomhederne, idet det er aftalt med bl.a. parterne på området, at der er en vejledningsperiode for at forberede branchen på problemstillingen. Dermed kan virksomhederne investere i forskellige tekniske løsninger og indretninger af busserne – bl.a. etablere udtræksskuffer til bagage m.v.

Afgørelser vedrørende psykisk arbejdsmiljø

Der er truffet i alt 115 afgørelser inden for psykisk arbejdsmiljø. Afgørelserne er fordelt på 81 virksomheder. Dvs. at 161 virksomheder ikke har fået afgørelse om psykisk arbejdsmiljø i denne indsats.

Afgørelserne er givet inden for områderne:

- Vold, trusler og traumatiske hændelser: 89 afgørelser
- Stor arbejdsmængde og tidspres: 15 afgørelser
- Skifteholdsarbejde og arbejde på forskudte arbejdstider: 3 afgørelser
- Høje følelsesmæssige krav: 2 afgørelser
- Mobning, herunder seksuel chikane: 2 afgørelser
- Svært og koncentrationskrævende arbejde: 1 afgørelse
- Øvrige psykisk arbejdsmiljø: 3 afgørelser

Der er udover de 115 afgørelser afgivet 69 vejledninger om psykisk arbejdsmiljø, hvoraf de 52 omhandler vold, trusler og traumatiske hændelser.

Nedenfor beskrives konkrete eksempler på områder inden for psykisk arbejdsmiljø, hvor Arbejdstilsynet har truffet afgørelser:

Vold, trusler og traumatiske hændelser:

Arbejdstilsynet har truffet afgørelser i forbindelse med alvorlige trusler og voldelige overfald på buschauffører.

Et eksempel er passagerer, der chikanerer og truer chauffører i forbindelse med at passagererne fx ikke vil betale billet eller vil have chaufføren til at køre hurtigere. Passagererne kan også være påvirket af diverse rusmidler. Der er også eksempler på, at chaufførerne er blevet skubbet til eller er blevet spyttet på i forbindelse med billettering.

Manglende forebyggelse af konfliktsituationer med vold og trusler kan føre til en unødigt sikkerheds- og sundhedsmæssig risiko for chaufførerne. Manglende retningslinjer og instruktion af chauffører vedrørende situationer med konflikter, vold og trusler kan medføre, at chaufførerne selv må tage stilling til, hvordan de skal håndtere konflikter med passagerer, herunder voldelige eller truede passager. Det kan resultere i, at konflikterne eskalerer med øget risiko for chaufførernes sikkerhed og sundhed.

Vejledning om sundhedsfremme

Arbejdstilsynet har i forbindelse med den særlige tilsynsindsats vejledt virksomhederne om sundhedsfremme ved at udlevere en pjece, ligesom der har været en mundtlig dialog herom af varierende længde. Det opleves, at der er stor forskel på, hvor modtagelige de ansatte og virksomheden er i forhold til sundhedsfremme.

Udbud

Der er som led i indsatsen afgivet en enkelt afgørelse til udbyder efter Arbejdstilsynets udbudsbekendtgørelse. Påbuddet gik på, at trafikselskabet skulle træffe foranstaltninger til at reducere tidspres i forhold til chaufførernes arbejde. Trafikselskabet har efterkommet påbuddet bl.a. ved at ændre køreplaner i samarbejde med busselskabet.

Andre områder

Ud over afgørelser vedrørende ergonomisk og psykisk arbejdsmiljø har indsatsen foranlediget i alt 101 afgørelser samt 26 vejledninger. Nedenfor præsenteres fordelingen af reaktioner på udvalgte kategorier:

	Afgørelser	Vejledninger
Krav til egenindsats ¹	52	16
Ulykkesrisici	15	5
Kemiske og biologiske belastninger	10	3
Rygelov	10	
Indeklima	4	1
Støj	2	
Vibrationer	2	
Termiske belastninger	1	1
Andet	5	

Derudover er der afgivet 13 påbud om, at virksomheden skal bruge en autoriseret arbejdsmiljørådgiver².

Yderligere information

På Arbejdstilsynets hjemmeside er der mere information om indsatsen.

Arbejdstilsynet har iværksat en ekstern kvalitativ evaluering, der vil belyse effekten af den særlige tilsynsindsats inden for branchen Transport af passagerer ved interview med virksomheder og tilsynsførende. Evalueringsrapporten forventes at være færdig 1. halvår af 2010.

¹ Fx udarbejdelse af arbejdspladsvurdering og etablering af sikkerhedsorganisation.

² Heraf 7 rådgivningspåbud, som er udløst af alvorlige og komplekse påbud og 6 rådgivningspåbud, som er udløst af mange arbejdsmiljøproblemer.